

Sover du, menneske?

Jens Blendstrups *Fodboldfesten* som en betydeligt værkende *live*-ligheds genesis

LARS BUKDAHL

Jeg har tre-fire dårlige grunde til at skrive om Jens Blendstrups ikke-bogopsamlede og knapt nok publicerede (på et vist tidspunkt har den angiveligt kunnet læses i et dameblad ved navn Elvira!?) prosatekst *Fodboldfesten*² skrevet sådan cirkus 1994-95. Dårlig grund nr. 1.: På min forfatterskabsopdelte litteraturliste til fantom-murstenen *Generationsmaskinen. Dansk litteratur som yngst 1990-2004*, som forhåbentlig udkommer efteråret 2004, glimrer artikler om Jens Blendstrup ved deres totale fravær. Dårlig grund nr. 2: For øjeblik kører i Informations og Weekendavisens spalter en såkaldt fejde, initieret af Jan Sonnergaard, omhandlende min inhabilitet i almindelighed og mit inhabilerende venskabsforhold til Jens Blendstrup i særdeleshed, og jeg er da godt nok en dårlig ven, hvis jeg nøjes med at anmelde Blendstrup, skal jeg markedsføre ham for alvor, må han fluks gøres til genstand for tungtvejende kritisk behandling i et tungtvejende kritisk tidsskrift (monografien venter jeg med til 40-års-fødselsdagen i 2008). Dårlig grund nr. 3.: Jeg har ikke hørt nogen tekst læst op *live* af forfatteren selv så absurd mange gange, som jeg har hørt *Fodboldfesten* læst op af Jens Blendstrup, og det vil sige mindst 35 gange. Oplæsning af *Fodboldfesten* har nemlig været et af de allermest faste indslag ved de shows, som Blendstrup og jeg under navnet *Litterær hypnose* med ujævne mellemrum har opført på folkeskoler, gymnasier, universiteter, højskoler og Roskildefestivaler siden 1993. Ved en enkelt lejlighed, på Café Poeten på Nørrebro, hvor Blendstrup var ramt af force majeure (vistnok ikke Niels Lyngsøes bog af samme titel!), læste jeg selv *Fodboldfesten* op og det gik til min gru op for mig, at teksten var krøbet ind under huden på mig: Jeg formeligt bugoplæste den med alle

betoninger og pauser ramt lige på sømmet. Det gør jeg aldrig igen! De seneste år har vi flere gange forsøgt at udelade *Fodboldfesten*, men allerede næste gang rundt plejer den at være på plads, den vil simpelthen ikke slippe os. Kort sagt er den tredje dårlige grund, at artiklen her forhåbentlig kan fungere som en djævlueddrivelse, en slags bogstavelig exorcisme.

Nå, jeg har også én god grund: Objektive kriterier som f.eks. kritisk reception og antologistatistik afslører, at Jens Blendstrup nu figurerer som en af tidens toneangivende unge forfattere. Ikke mindst har hans oplæsningsshowagtighed været indflydelsesrig, primært via Øverste Kirurgiskes månedlige oplæsninger i The Lab på Vesterbrogade (som hver gang rituelt afsluttes af Blendstrup og hans kirurgkollega Thomas Krogsbøl) og cd'en *Frodegruppen 40: Piksvingeri & negerlege*, 2002, hvor han læser op til musikakkompagnement. Ikke fordi hans skriftlige/boglige værk, novellesamlingen *Mennesker i en mistbænk*, 1994, billedromanen *Dame til fornuftige priser*, 1999, tekstsamlingen *Laterna Vagina*, 2000, og kortprosasuiten *Kvinden adskilt i hoveddele*, 2003, ikke også er både betydeligt og originalt, for slet ikke at tale om hans seks numre store radiospils-værk, men det er i arbejdet med mundtligheden han virkelig har formået at sætte skel (også i sit eget forfatterskab N.B.), således at man med en vis ret kan tale om dansk oplæsning før og efter Blendstrup (og en dansk Blendstrup før og efter oplæsning). I forhold til denne lidet beskrevne sammenhæng er det oplagt at betragte *Fodboldfesten* som et pionerværk og en udløsende faktor. Foruden at det altså også bare forbliver en skidegod og -sjov tekst: Jeg har med egne øjne set forhærdet litteraturfjendske handelsskole-

elever bryde hulkende sammen af grin ansigt til ansigt med tekstens venlige vanvid. *It's been out there, Fodboldfesten*, i den virkelige verden og har tjent sine sporer.

Fodboldfesten er blevet til i et vadedsted i Jens Blendstrups forfatterskab, efter de lange, knortede og forbumlede forvandlingshistorier i debuten *Mennesker i en mistbænk* og før det synlige gennembrud og den medfølgende vilde raptus på og med Øverste Kirurgiske 1997-1999. Det er svært, også for forfatteren selv, at fastslå med sikkerhed, om teksten blev skrevet med mundtlig fremførelse i tankerne. Lad os nøjes med følgende poetiske formel: *Fodboldfesten* er skrift, der med fryd opdager mundtlighedens potentiale og på stedet kræver det indløst igen og igen og igen, en tekst, som overrumplende og uafvendeligt falder i munden på sin forfatter (og læser og lytter).

Det grundlæggende mundtlige træk – og vel faktisk selve den formelle og tematiske motor – er naturligvis gentagelsen. 1. Den simple gentagelse (refrainer kan man også tale om), primært linien "Der bliver hentet flere øl". Som låner farve fra: 2. De eskalerende barokke gentagelser af tekstelementer som fjernbetjening og chips, Jørgen Bager, Gerner Eriksen, Iben og hendes patter, den tykke og den tynde, Tommy Troelsens udtalte fortrædeligheder og fortrædelige udtalelser, som fra et rimelig tilforladeligt, stiliseret hverdagsrealistisk udgangspunkt når ud i en fuldstændig løsagtig surrealisering (en lokal og særlig gentagelse er holdet af lutter Brian Laudrup'er). Et andet mundtligt træk er mere diskret til stede i den skriftlige udgave, nemlig polyfonien: Fra første oplæsning har Tommy Troelsen talt umiskendeligt Tommy Troelsensk og speakeren talt typisk speakeragtigt, den tykke seer har mumlet i mol og den samlede seer-flok råbt i panisk hast. Først efter nogle år – måske som reaktion på hørbart feministiske fnys blandt enkelte publikummer – begyndte Blendstrup på yderst foruroligende og ambivalent facon at vrænge tekstens eneste fy-ord "patter" ud. I de mest legendariske af Blendstrups senere oplæsningsstykker, f.eks. *Absolut Love*, den med subwoofer-effekterne, og "Kornfedflyver forlader Møens Klint", den med flyvelydene og -fagterne, går hans so-

und effect eller *affects* måske snarere til langt mere radikale yderligheder. Bemærkes kan det også, at syntaksen, ikke kun i forhold til debutens knortethed, er markeret enkel og staccatoagtig. Det er en tekst, der lirer sig af i hurtige, bratte spring, som et hektisk, forhindringsnedsmækkende hækkeløb.

Som mange af Blendstrups senere tekster, ikke mindst oplæsningsstykker, tager *Fodboldfesten* afsæt og udgangspunkt i en enkelt fikse idé: Ved sort skærm midt i fodboldkamp insisterer seerne en fiktiv fortsættelse i gang. I visse tekster, de kortproasiske og f.eks. de utallige på poesi.dk, folder Blendstrup ideen ud 1:1 og færdig slut. I andre tekster, f.eks. titelhistorien i *Laterna Vagina*, går han langt længere end langt, men i en jævn og konstant flyvehøjde, i en sindig opbygning af monstrøsitet. I atter andre tekster, som f.eks. *Fodboldfesten*, lader han ideen gå grotesk amok, og i enkelte tilfælde som f.eks. *Fodboldfesten* opnår ideen til syvende og sidst og allerlængst ude status af absolut eksistentiel metafor og samtidsfortolkende allegori, på trods og i kraft af den yderligtgående udsyning. Det var ikke kun i Jens Blendstrups forfatterskab, at fikse idé-motoriserede værkmaskiner blev et primært format i senhalvfemserne, inspireret af bl.a. Oulipo var fikse maskiner hofretten i tidsskriftet Øverste Kirurgiske fra første nummer, Peter Adolphsens *Små historier*, 1996, og *Små historier 2*, 2000, og Thomas Hvid Kromanns *Operation Hvid*, 2002, og *Stævnemøder på Place Blanche*, 2003, består af lutter fikse maskiner. Mundtlighedseffekt(ivitetet)en ved den fikse idé hænger (i større tekster) snævert sammen med gentagelsen: stadig nye variationer af de samme påfund, men har vel også noget at skaffe med den fikse idé-motoriserede tekst-maskines karakter af nummeragtighed, af at være i bedste forstand en rutine, en showy præstation – i modsætning til et sandt, komplekst, skriftligt kunstværk.

Men virkelig forbryderisk og vulgær bliver sagen nu først, når aktualiteten tilføjes. For der blev rent faktisk spillet en landskamp mellem Danmark, med Brian Laudrup på holdet, og Irland på Dublin Stadion, hvor forbindelsen eller lyset rent faktisk gik (ja, jeg ved godt, jeg kunne bruge en time (eller to eller tre) på at finde alskens fakta på nettet). Ved de

første oplæsninger kunne aktualiteten vække umiddelbar genklang, senere har den som selvstændig effekt fortonet sig stadig mere, nu om stunder er det vel kun rigtig hårdkogte fodboldfans, der fatter en brik. Man kunne sige, at aktualiteten reduceres eller bare forvandles til en slags spøgelses-aktualitet: Anelsen om en oprindelig, vilkårlig døgnhenvisning, thi ud af det blå at skrive om en mørklægning af Dublin Stadion er da måske nok lige mærkværdigt nok. Et dagsaktualiserende værk peger ind i et konkret og specifikt nu, hvor det sande, skriftlige kunstværk helst skal rette sig mod evigheden (hvilket *Fodboldfesten* sjovt og sigende nok særdeles eksplicit gør til slut). Der er her tale om decideret revynummeragtighed med helt åbenlys mundtlighedseffekt (ivitet). Også aktualiteten har Blendstrup arbejdet videre med, både i oplæsningsstykker (ved The Lab-oplæsninger) og i net-tekster (på poesi.dk) og i avis-kommentarer (i Weekendavisen), jeg kan desuden ikke lade være med at nævne de to faste kollektive skrevne og opførte indslag i Litterær hypnose, postkort og dukketeater.

Fortolkning på falderebet: *Fodboldfesten* handler om, at hverdagens monotone trummerum kun er et teknisk uheld fra at blive et ritualiseret, maskinelt knopskydende sort mareridt eller måske rettere, at hverdagen for længst er blevet det mareridt, og at det eneste kunstner kan gøre ved situationen er at illuminere den med så grelt og lattervækkende et nærvær som muligt i dette nu.

Hvilken fest.

Note

1. *Fodboldfesten* af Jens Blendstrup
Der bliver hentet flere øl.

Chips knaser og bliver forvekslet med fjernbetjeningen. Folk skal hele tiden tisse, men kampen fortsætter. Der bliver væddet, og i samme øjeblik scorer fjenden. Det er umenneskeligt at se fodboldkamp.

– Brian Laudrup forsøger at finde Laudrup, Kig op Brian! Kig op! Laudrup finder Ireren Donald Lokie... men neeej han taber den!

Der bliver hentet flere øl.

Fjernbetjeningen knaser og bliver forvekslet med chips. Folk skal hele tiden vædde, men kampen fortsætter. Der bliver tisset, og i samme øjeblik scorer vi.

Det er umenneskeligt at se fodboldkamp.

– Hvilket pragtmål af den 33-årige Brian Laudrup! Hvilket pragtmål! Der er ingen tvivl om at Benfica køber ham nu... Her ser vi målet igen... Brian Laudrup spiller Brian Laudrup, som finder Brian Laudrup, der genialt spiller Laudrup... og baaaang 2-1 til Danmark!!! Det er noget publikum kan li, parken koger... åh Brian.

I det samme går lyset overalt på det nordiske stadion. Lyden er forsinket hjemme i stuerne. Kommentatoren taler videre, som om intet er hændt.

Der bliver hentet flere øl.

Seerne sidder spændt og stirrer på den sorte skærm. Folk går ind og ud af stuerne. De mest entusiastiske kryber tættere på, og betragter koncentreret den sorte skærm.

– Lyset er desværre gået her på Dublin stadion. Det er ikke til at vide hvornår vi kommer igang igen... Jeg kan desværre ikke se hvad der foregår på banen, jeg har kun oplevet det her en gang før, det var i 1969. Også mod Dublin... pudsigt nok, kort efter Brian Laudrup havde scoret sit andet mål for Danmark...vi stiller om til studiet.

Der bliver hentet flere øl.

Folk løber frem og tilbage. Det pludselige lys fra studiet overrasker de seere som er tættest på skærmen. De brænder fast. Det er umenneskeligt at se fodboldkamp.

Tommy Troelsen spørger den pensionerede fodboldspiller Brian Laudrup om han nogensinde har set noget lignende.

– Nå Brian, har du set noget lignende i din karriere som proff?

– Ikke siden 1969, Tommy, ja og så i 2030 regner jeg med at opleve det igen, men ellers ikke Tommy, ellers har jeg aldrig oplevet det.

Seerne kan ikke holde ud at se på det skarpe studielys. Fjernsynet slukkes. Man forsøger at snakke om noget andet, stjalne cykler og fødselspykoser, men man vender hele tiden tilbage til kampen og den mørke skærm. Efter nogle minutter finder alle folk sammen om den sorte kukkasse.

– Jeg kan høre der er frispark, mænler den tykke seer.

– Nej, der er straffe! Hylér den tynde seer.

Forventningsfulde stirrer alle ind i alt det mørke.

Nogle følger frisparket og råber:

– Neeeeeej.

Andre følger straffesparket og råber:

– Ahh!

Der bliver hentet flere øl.

Folk løber frem og tilbage. Der knases både fjernbetjening og chips. De fastbrændte seere poppes og spises.

– Fyr den dommer, brøler klejnsmeden, han sku« ha det røde kort!

– åh hvor er han dejlig, Brian, hvor er han dejlig, siger Iben kvalificeret.

Gerner Eriksen, som har haft nattevagt, kommer hjem og ser de mørke stuer, og hører de mumlende stemmer. Gerner Eriksen tænder forundret lyset og i det samme brænder yderligere 20 fast på fosforskærmene.

– Sluk lyset, sluk lyset, for satan! sluk!

Gerner Eriksen slukker lyset og sætter sig foran skærmen og stirrer og fantaserer. Han løber også frem og tilbage og tisser og spiser både chips og fjernbetjening og de fastbrændte seere.

– Så er vi foran 20-1, jubler Iben med de store patter, og svinger dem i mørket som et flag. I mørket er der ingen som ser, at Jørgen Bager låner Ibens patter og bruger dem som klaphat.

Den psykologistuderende følger den mørke skærms højre hjørne. Han beundrer Brian Laudrups teknik, han gør notater i sin bog.

– Nøj der var det tæt på at blive 47-3, bander den tykke.

Den tynde er uenig, og markerer med et stykke chips, hvor han mener, at bolden befinder sig.

Der bliver hentet flere øl.

Stuerne lugter af sved. Kvinderne træder på mændenes skæg, når de skal ud og tisse. Mændene skændes om stillingen.

– 407-33, mumler Gerner Eriksen.

– 81 0-45, vrisser den tykke og stirrer koncentreret ind i soveværelsets mur, hvorfra han følger kampen, meget spændt.

De spiser og drikker og får langt, langt skæg. Jørgen smadrer køkkenvinduet og vifter med Ibens patter til Jørgen fra de andre huse.

Overalt vifter Jørgen med Ibens patter.

– 880-4, råber Jørgen taktfast til hinanden, fra de muste vinduer.

Nogle gange regner det, nogle gange sner det, nogle gange er det ganske lunt at stå i vinduesåbningen. Skærmen er bælgmørk. Samtalen er skummel. Folks øjne bliver mørke af mørket. Hver gang der tændes en cigaret, udbryder der panik.

– Hvem er det, der løber der, hvem er det, der løber der, råber den tynde og kaster sig over den tykke, som skal ud og tisse.

Der hentes flere øl.

Tommy Troelsen går rundt og stemmer dørklokker

– Kampen går snart igang, siger han, hvis I er interesserede, kan jeg meddele at kampen snart går igang!?

Men folk er ikke interesserede, de sender ham ned efter mere øl og chips og sour and cream fjernbetjening. Folk løber frem og tilbage og tisser og ser på murbrokkerne og væggelusene for at følge kampen.

Vi fører med 480001-2903. Mål nummer 480001 er et fremragende mål. Det sender glædesbølger rundt fra rum til rum. Spædbørn spiser deres puder af glæde. Den tykke spiser sig selv, men den tynde ser uheldigvis ikke mål num-

mer 480001 med det samme. Han henter øl. Senere ser han det dog i Ibens højre patte, der sidder på Jørgens pande.

Der hentes flere øl.

Mændenes skæg vokser vildt gennem husenes sprækker og kroge. Små fugle har bygget reder. Indimellem må fuglene flygte, når mændene løber frem og tilbage og tager skægget med sig.

Tommy Troelsen flyver til sidst op til månen og henter den ned, i sin attachémappe. Han skruer en antenne fast lige oven i knolden på månen.

De er nu klar til at genoptage fodboldkampen i Dublin.

– Efter 43 år har Danmarks radio nu den ære at vise resten af Irland-Danmarks kvalifikationskamp til VM i fodbold. Danmark stiller i sin stærkeste opstilling. På venstre back har vi Brian Laudrup, der har benyttet pausen til at få gigt og reumatisme og afasi. På højre back har vi Brian Laudrup, det har benyttet...

Folk holder op med at drikke øl.

Månens stærke lys hugger bidder af mørket. Det irriterer Jørgen, der netop stod og råbte 589543 i munden på Jørgen. De løsrevne bidder af mørket rammer ham i hovedet, så han taber Ibens patter.

Iben ser for første gang i 43 år, at hun mangler sine patter, og det giver anledning til nogen fjendskab.

Den tykke og den tynde kommer frem bag de beskidte persienner. De stirrer olmt på månens hvidgrå skærm.

– På Irlands hold finder vi den hovedstødtærke Donald Lokie, der har benyttet pausen til at udskifte sin kone 40 gange. Desuden har vi målmanden, Donald Lokie, en fremragende boldkunstner...Det skal blive spændende at se om Danmark kan fast holde sin føring på 2-1 efter så mange år.

Folk ser forundrede på hinanden over hele Danmark.

– 2-1?! Tror de, det er et puslingehold, vi har med at gøre, man kan sgu da ikke bare annullere det hele! 2-1.

Landet stinker af brændt hår. Mændenes skæg ulmer og ryger, og det går ikke det her.

De trækker alle deres hårtotter til sig, og så vælter månen over Tommy Troelsen, og så kan han se sin puslingekamp alene. Mørket vender tilbage.

Der hentes flere øl.

Den tynde ser kampen fra sin sko.

– 667324, råber han lettet. Den tykke spiser gang på gang sig selv, men ser ikke desto mindre kampen imens.

Iben kysser Gerner Eriksen i øret og hvisker lyserøde ord, men kun for at se hans trommehinde bevæge sig, så hun kan følge med i kampen.

Der er ingen grænser for Danmarks føring, der er ingen grænser for straffespark, der er ingen grænser for dramatik. Der er ingen grænser for mørkets mystik.

Sover du menneske?

– Nej jeg ser fodbold!

Hvilken fest.